

INITIATIEFVOORSTEL:

ACTIEPLAN ENERGIEARMOEDE

INDIENER: LESLEY ARP, SP

SP

Aan de voorzitter van de gemeenteraad,

1. INLEIDING: NAAR EEN RECHTVAARDIG KLIMAATBELEID

De klimaatcrisis is niet alleen de grootste uitdaging van onze tijd, het is ook de grootste kans die we hebben om een rechtvaardigere en eerlijkere toekomst voor elkaar te creëren. Het is dé kans om te komen tot collectieve oplossingen. Dé kans om de andere grote uitdaging van onze tijd – die van de groeiende ongelijkheid – resoluut het hoofd te bieden.

De gemeente Den Haag heeft de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Wij staan nu aan de vooravond van een grote transitie. Wat de SP betreft moet deze transitie rechtvaardig zijn. Rechtvaardig klimaatbeleid houdt in dat duurzaamheidsmaatregelen de verschillen in rijkdom niet mogen vergroten maar juist moeten verkleinen. Het betekent dat grote vervuilers niet gepamperd maar aangepakt moeten worden. Kortom, dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen en dat de vervuiler betaalt.

Op dit moment dreigt het tegenovergestelde. Het aantal huishoudens in Nederland dat kampt met energiearmoede – dit betekent dat zij aan het einde van de maand moeite hebben om hun energierekening te betalen – is stijgende. Tegelijkertijd komen duurzaamheidsmaatregelen te vaak ten goede aan mensen die het al ruim hebben. Zij hebben het geld om te investeren, krijgen hierbij een mooie subsidie en kunnen vervolgens de besparingen die zij maken ook weer in eigen zak steken.

Rechtvaardig klimaatbeleid gaat echter niet alleen om solidariteit. Het is ook voor de samenleving als geheel de beste manier om de klimaatdoelen van Parijs te halen. Onderzoek van het Oostenrijkse *International Institute for Applied System Analysis* laat zien dat inkomensongelijkheid voor Westerse landen de grootste uitdaging vormt voor het behalen van de klimaatdoelstellingen. Zij berekenden met een veelvoud aan modellen welke politieke voorwaarden nodig zijn voor het behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs. Uit de modellen die zij gebruikten bleek dat in scenario's met hoge economische groei en inkomensongelijkheid innovatie te weinig op gang komt en langer wordt vastgehouden aan fossiele brandstoffen. Kortom, klimaatrechtvaardigheid zou niet alleen de SP aan moeten spreken. Het is niet alleen de meest eerlijke weg naar Parijs, maar het is ook bewezen beter voor ons allen.

Juist in Den Haag, een stad met grote verschillen tussen arm en rijk – tussen zand en veen – is klimaatrechtvaardigheid van essentieel belang. Het aanpakken van energiearmoede zou daarom bovenaan het prioriteitenlijstje van het stadsbestuur moeten staan. Het college heeft in het coalitieakkoord 2019-2022 een aantal voorzetten genomen. Zo wordt de inzet bij de afspraken met woningcorporaties dat na verduurzaming van de woning de lasten niet stijgen en wordt de koppeling gelegd tussen schuldenpreventie, welzijnswerk en maatregelen voor een lagere energierekening. Dit is echter nog niet genoeg. Om de klimaatcrisis op een rechtvaardige manier het hoofd te bieden is een collectieve en stadsbrede aanpak nodig.

2. PROBLEEMSTELLING: WAAROM EEN ACTIEPLAN VOOR ENERGIEARMOEDE?

Op dit moment kampen 665.000 Nederlandse huishoudens met energiearmoede. Men spreekt van energiearmoede als een huishouden 10 procent of meer van het besteedbaar inkomen aan energie uitgeeft. Onderzoeksbureau Ecorys heeft berekend dat in 2030 het aantal huishoudens dat kampt met energiearmoede zal toenemen tot 1,5 miljoen. Een verwachte stijging van 126 procent.

Ecorys stelt dat de oorzaak van de verwachte stijging in energiearmoede tweeledig is. Ten eerste is het huidige dominante alternatief – aardgas – in de meeste gevallen goedkoper dan duurzamere verwarmingsalternatieven zoals de elektrische warmtepomp en stadsverwarming. Ten tweede zorgt het kabinetsbeleid om de belasting op gas te verhogen voor een extra toename van de energielasten. De noodzaak van de transitie van fossiele energiebronnen naar duurzame bronnen staat voor de SP buiten kijf. Het risico op energiearmoede ligt echter bij de groep mensen die hetzij niet de zeggenschap hebben om hun eigen woning te verduurzamen, hetzij niet de middelen hebben om de noodzakelijke investeringen te doen. Bijvoorbeeld (sociale) huurders die afhankelijk zijn van het verduurzamings-tempo van hun woningcorporaties of particuliere verhuurder, maar wel de hogere woonlasten moeten dragen. Ook

valt te denken aan woningeigenaren die weinig spaargeld hebben of nog maar weinig van hun hypotheek hebben afgelost.

Het risico op energiearmoede is bij sociale huurders uiteraard het grootst. Door achterblijvende lonen, pensioenen en uitkeringen hebben zij niet middelen om de prijsstijging op hun energierekening op te kunnen vangen. In Den Haag is het risico op energiearmoede bij deze groep extra groot. Door de erbarmelijke financiële positie van sommige Haagse woningcorporaties kent de stad veel achterstallig onderhoud. Dit valt af te lezen aan de energie-index: een gedetailleerder systeem dan de bekende energielabels, waarbij 1,20 of lager het oude energielabel A is en dat loopt tot 2,70 (energielabel G). Waar de gemiddelde energie-index van sociale huurwoningen landelijk op 1,57 ligt, staat Vestia nog maar op 1,74. Dit ligt maar net onder de grens van energielabel D (1,80). Haag Wonen behaalt 1,63 en Staedion komt met 1,51 net onder het landelijk gemiddelde uit. Waar de koepel van woningcorporaties Aedes verwacht in 2021 gemiddeld op energielabel B uit te komen, zal dit in Den Haag zeer zeker niet het geval zijn. Bij Vestia heeft zelfs nog 30 procent van de woningen energielabel E of slechter, bij Haag Wonen 17 procent en bij Staedion 11 procent. Bijkomend probleem is dat de woningen met de slechtste energielabels ook vaak de meest kwetsbare groepen huisvesten. Zij wonen in deze huizen omdat de huur daar nog relatief goedkoop is. Echter, deze groepen zullen extra hard geraakt worden door de stijgende energieprijzen.

Maar niet enkel huurders in corporatiewoningen hebben te maken met slecht geïsoleerde woningen en lopen risico op energiearmoede. Ook huurders in de vrije sector, waarvan het merendeel van de panden in handen is van grote huisjesmelkers of beleggers, kampen met deze problemen. Ook zij betalen wel de hogere energierekening, maar kunnen niet verduurzamen. Voor eigenaren van een koopwoning met een nog hoge hypotheekschuld en/of onvoldoende inkomen / vermogen om in aanmerking te komen voor een lening wacht hetzelfde lot. Zo zijn er in Den Haag ± 22.000 particuliere huurwoningen en ± 33.000 koopwoningen met energielabel G.

Kortom, een actieplan energiearmoede is hard nodig. Juist nu, juist in Den Haag.

3. WAT MOET ER GEBEUREN?

De SP stelt voor om een aantal maatregelen te nemen om energiearmoede in Den Haag tegen te gaan. Deze zouden moeten uitmonden in een 'Actieplan Energiearmoede' dat gedragen wordt door zowel de wethouder Duurzaamheid en Energietransitie als de wethouder Armoede.

Tegemoetkoming hoge energierekeningen door de coronacrisis

Dit jaar moesten mensen veel thuisblijven door corona. Dat kan tot zeer onaangename verrassingen leiden als de eindafrekening komt. De tweede golf, die midden in het stookseizoen valt, maakt dit nog erger. Stookangst is hierbij een reëel gevaar: mensen die, uit angst voor de hoge energierekening, minder gaan stoken. Wij willen geen mensen in de kou laten zitten en pleiten hierom voor een tegemoetkoming vanuit de gemeente wanneer mensen meer dan 10 procent van hun inkomen kwijt zijn aan energiekosten en dit jaar meer kwijt zijn dan normaal. Aan de hand van vorige eindafrekeningen kan bekeken worden of mensen recht hebben op een tegemoetkoming: de gemeente vergoedt het verschil tussen de gemiddelde afrekening over de laatste drie jaar en die van dit jaar. De dekking hiervoor kan gevonden worden binnen het sociaal economisch herstelplan van het college.

Collectieve inkoop van schone energie

De gemeente Den Haag moet collectief schone en lokaal geproduceerde energie inkopen voor mensen met een laag inkomen. De gemeente heeft al een dergelijke regeling voor de ziektekostenverzekering. Hierdoor kunnen bewoners met een laag inkomen hun eigen risico meeverzekeren en hebben zij een ruime aanvullende verzekering voor brillen, tandarts en fysiotherapie. De SP stelt voor om een dergelijke regeling ook op te zetten voor energielevering. Minima kunnen zich aanmelden bij de gemeente. Deze koopt vervolgens de stroom in bij de energieleverancier met het schoonste en goedkoopste aanbod. Dit heeft twee duidelijke voordelen. Ten eerste kan de gemeente door deze collectieve inkoop een collectiviteitskorting afdwingen. Als deze korting wordt doorberekend in de energierekening van bewoners kunnen zij hier direct van profiteren. Indiener verwacht dat de regeling hierdoor kostenneutraal kan worden doorgevoerd. Ten tweede maakt de gemeente meteen een duurzaamheidsslag. Voor mensen met een laag

inkomen is het financieel vaak niet mogelijk om de keuze te maken voor een duurzame energieleverancier. Als je elk dubbeltje moet omdraaien is duurzaamheid nou eenmaal niet het belangrijkste criterium bij de keuze van een energieleverancier. Door een duurzame energieleverancier te kiezen in combinatie met een collectiviteitskorting, vloeit er meteen een stuk meer groene stroom door Den Haag.

Coöperatieve opwekking van zonne-energie op corporatiedaken

De volgende stap in het stimuleren van groene stroom die ten goede komt aan mensen met een kleine beurs, is het coöperatief opwekken van zonne-energie op de daken van sociale huurwoningen. Door de gunstige ligging aan zee heeft Den Haag relatief veel zonuren. Hiernaast bieden corporatiedaken een uitgelezen kans om grootschalig zonnepanelen over de stad uit te rollen. Bijvoorbeeld in Den Haag Zuidwest zijn veel corporatiedaken plat en hierdoor geschikt voor zonne-energie. De zoninstraling is er hoog en ook hier valt een collectiviteitsvoordeel te behalen. Een simpele berekening laat zien dat er 175 tot 420 Gwh per jaar behaald kan worden op Haagse corporatiedaken. In de Regionale Energie Strategie wordt ingezet op 724 Gwh maar worden corporatiedaken niet meegenomen. Dit terwijl misschien wel de helft van de zon opwekking in de regio, op Haagse corporatiedaken kan plaatsvinden.

Het probleem is echter, dat omdat woningcorporaties de juiste balans moeten vinden tussen het betaalbaar houden van de huren, renovaties en duurzaamheid, het laatste er wel eens bij inschiet. En hoewel Staedion mooie stappen zet met het plaatsen van zonnepanelen, blijven Haag Wonen en Vestia dramatisch achter. De potentie die Den Haag heeft op het gebied van zonne-energie kan hierdoor niet worden benut.

Om al die geschikte daken leeg te zien staan is ons een doorn in het oog. Daarom dient de gemeente samen met de woningcorporaties een energicoöperatie op te zetten waar de gemeente eigenaar c.q. partner van is. De woningcorporaties stellen hun daken beschikbaar, waarna de gemeente via een revolverend fonds investeert in de installatie van de zonnepanelen. De kosten voor de installatie vloeien terug via de lidmaatschapsgelden van de energicoöperatie. Door dat de coöperatie geen winstoogmerk heeft, valt er ook voor de leden een mooi voordeel te behalen. Sociale huurders worden daarom actief aangemoedigd lid te worden van de energicoöperatie. Uiteindelijk kan de energicoöperatie de eerder voorgestelde rol overnemen van duurzame energieleverancier voor Haagse minima. Indiener stelt voor dat het college de mogelijkheid voor een energicoöperatie onderzoekt en de raad hierover informeert.

Ten slotte moet de gemeente op dit punt het belang voor coöperatieve opwekking ook breder uitdragen. De kosten van de energietransitie worden al grotendeels gedragen door de bevolking. De winsten, echter, gaan onder het huidige systeem vooral naar private personen en bedrijven. Wanneer energieprojecten eigendom zijn van de samenleving, komen ook de eventuele opbrengsten aan de samenleving ten goede. Energieprojecten die eigendom zijn van de samenleving, dienen hierdoor altijd prioriteit te krijgen.

Uitgebreide Operatie Winterklaar

Zoals eerder aangegeven, loopt Den Haag extra risico op energiearmoede doordat Vestia (en in mindere mate Haag Wonen) ten opzichte van het landelijk gemiddelde sterk achterlopen in hun verduurzamingsopgave. Met name bij Vestia is het zeer ernstig gesteld. 30 procent van de Vestia-woningen hebben energielabel E, F of G. Hoewel de Haagse woningcorporaties de komende jaren hun woningvoorraad langzaam maar zeker zullen verduurzamen, ontbreekt het geld om de benodigde vaart te maken. Ondertussen stijgt de energierekening van sociale huurders door. De SP wil daarom dat het college een inventarisatie maakt van alle sociale huurwoningen met label E, F en G in Den Haag en het tijdsplan waarin zij verduurzaamd zullen worden. Aan de hand van deze inventarisatie kan het college samen met de woningcorporaties een Operatie Winterklaar opzetten waarbij door middel van kleine woningaanpassingen de energierekening van sociale huurders met de slechtste energielabels kan dalen. Dit voorstel is een uitbreiding op de energiebespaarbox en de Operatie Winterklaar die de gemeente al aanbiedt. Er wordt een plan gemaakt om systematisch en complexgericht langs de slechtst geïsoleerde sociale woningen te gaan. De woningcorporatie geeft opdracht aan een aannemer en installatiebedrijf om langs alle woningen te gaan en gebreken te inventariseren en op te lossen wat betreft tocht, verwarming en ventilatie. Woningcorporatie Staedion heeft hier ervaring mee opgedaan aan de Stieltjesstraat in Laak. Daar is na jaren van hoge afrekeningen van de stookkosten een dergelijk proces in gang gezet. De SP ondersteunde samen met de Buurt Bestuurt Laak de bewoners in dit proces. Na onafhankelijk onderzoek van onderzoeksbureau DPA werd besloten om de woningen te controleren op de volgende gebreken. Indiener stelt voor om deze handelswijze breed uit te rollen.

Lijst van kleine woningaanpassingen (bovenop huidige energiebesparende maatregelen):

- controleren van de werking van radiatoren en radiatorcransen;
- opnieuw inregelen van mechanische ventilatie;
- controleren of extra ventilatorroosters geplaatst kunnen worden;
- controleren of balkondeuren goed sluiten en waar nodig opnieuw afhangen/afstellen;
- kozijnen controleren op tochtklachten en waar nodig verhelpen;
- plaatsen van radiatorroosters in de vensterbanken;
- plaatsen van kamerthermostaat (mocht dit onmogelijk zijn, tenminste een kamerthermometer).

Naast deze kleine woningaanpassingen kunnen bewoners tegelijkertijd geïnstrueerd worden over het gebruik van de ventilatorroosters of uitzetramen, evenals het gebruik en werking van de thermostaatkraan. Uiteraard kan de lijst aan de hand van nieuwe inzichten worden aangepast.

Prestatieafspraken: isolatie als hoogste prioriteit, bevriezen van de huren van woningen met de slechtste energielabels, woonlastengarantie en verbod op verkoop van lage energielabels

Naast de Operatie Winterklaar dient de gemeente de woningcorporaties duidelijk te maken dat het isoleren van woningen niet langer kan wachten. De verduurzamingsopgave van woningbouwcorporaties dient hand in hand te gaan met het omlaag brengen van de energierekening. De SP stelt voor om vier nieuwe maatregelen op te nemen in de prestatieafspraken met woningcorporaties. Ten eerste dient in de prestatieafspraken te worden opgenomen dat de labelstappen die door corporaties gemaakt moeten worden plaatsvinden door isolatie. Binnen de systematiek van labelstappen geldt namelijk dat door aansluiting op een warmtenet ook labelstappen kunnen worden gemaakt. Echter, voor huurders zal aansluiting op het warmtenet zonder voldoende isolatie een stijging van hun energierekening betekenen.

Een tweede afspraak die in de prestatieafspraken moet worden opgenomen is dat de huren van corporatiewoningen met label E, F en G geleidelijk worden bevroren. Ten eerste wordt de huur van alle woningen met energielabel G bevroren, twee jaar later energielabel F en weer twee jaar later energielabel E. Dit geldt als een extra stok achter de deur voor corporaties om hun slechtst onderhouden huizen met spoed te verduurzamen. Huurders in deze woningen worden extra geraakt door de hogere belastingen op gas, moeten zichzelf een ongeluk stoken en lopen een hoog risico op energiearmoede. De Operatie Winterklaar is een belangrijk middel om op de korte termijn een voordeel voor hen te behalen, maar de enige echte oplossing blijft het versneld verduurzamen van de woningen. Hiervoor is een stok achter de deur hard nodig. Door de huren van de woningen met de slechtste energielabels te bevriezen krijgen woningcorporaties een financiële prikkel om te verduurzamen. Tegelijkertijd stellen wij voor dat de gemeente ook zelf renovaties van woningcorporaties voorfinanciert en ze zodoende naar voren haalt (meer hierover onder het volgende kopje). Het negatieve effect van het bevriezen van de huren op het weerstandsvermogen van de corporaties maken we zo ongedaan.

Ter derde moet er een harde woonlastengarantie komen voor sociale huurders van wie de woning wordt verduurzaamd. Dit betekent dat het totaal aan woonlasten (huur, gas/ water/ licht) niet mag toenemen na de renovatie. De huurstijging als gevolg van de renovatie mag niet meer zijn dan de besparing die de huurder op de energierekening behaalt.

Ten slotte moet het college een verbod instellen op de verkoop van woningen met label E, F en G. De nieuwe kopers zullen vaak niet de middelen hebben om te verduurzamen en dit voorkomt dat corporaties een deel van hun verduurzamingsopgave afschuiven via deze weg.

Voorfinancieren van renovaties

Door de slechte financiële situatie van Haagse woningcorporaties, ontkomt de gemeente er echter niet aan om ook zelf een rol te spelen binnen de verduurzaming van de sociale woningvoorraad. De SP stelt daarom voor dat de gemeente een deel van de financiële middelen die voortkomen uit de verkoop van Enecoinzet om renovaties van sociale huurwoningen te voorfinancieren. Dit geeft de mogelijkheid om investeringen in renovaties naar voren te halen. De gemeente heeft hier al ervaring mee, in de vorm van de Wijkontwikkelingsmaatschappij Den Haag Zuidwest. De

gemeente koopt woningen op, renoveert ze en verkoopt ze hierna weer terug aan de woningcorporatie. Dit is veruit het belangrijkste middel tegen energiearmoede. Door renovaties naar voren te halen, kunnen sociale huurders al eerder profiteren van lagere energiekosten. Zij hoeven dan niet eerst jarenlang de lasten van de stijgende energiebelasting te dragen, terwijl ze zelf niet kunnen verduurzamen. Het college onderzoekt binnen de subreserve 'adaptief beleid' van het bestedingsvoorstel voor de Enecomiddelen de mogelijkheden van een wijkontwikkelingsmaatschappij, maar is hier nog onvoldoende concreet over. Ook zijn de voorgestelde middelen bij voorbaat te weinig. Het college dient met een uitgewerkt voorstel te komen voor de invulling van deze eis.

Subsidie voor duurzame maatregelen armste kopers

Aangezien er in Den Haag 33.503 particuliere koopwoningen met energielabel G zijn, ligt het risico op energiearmoede zeker niet alleen bij sociale huurders. Extra problematisch is dat woningeigenaren met weinig spaargeld of een nog te hoge hypotheekschuld, ook degenen zijn die het minste baat hebben bij nog weer een extra lening. Daarom moet de overheid voorzien in een regeling voor deze groep kopers. Wij stellen voor om, binnen de besteding van de Eneco-reserve voor de energietransitie en duurzaamheid, een speciale regeling in te stellen voor kopers die te maken hebben met energiearmoede. Wanneer woningeigenaren kunnen aantonen dat ze structureel meer dan 10 procent van hun besteedbaar inkomen kwijt zijn aan energielasten, komen ze in aanmerking voor een subsidie van de gemeente voor het volledige bedrag van de renovatie. Dit kan ook een onderdeel zijn van een breder VVE plan. Wij stellen voor om hier in eerste instantie 20 miljoen voor vrij te maken binnen de Eneco-reserve voor duurzaamheid. Het college komt hiervoor met een voorstel. Tegelijkertijd zal het college bij het Rijk moeten aandringen voor eenzelfde regeling op nationaal niveau. Klimaatverandering is immers een collectief probleem, net als de energietransitie een collectieve uitdaging is. Iedereen moet mee kunnen in deze transitie.

Laat particuliere verhuurders ook verduurzamen

Voor de huurders van de onder andere 22.225 particuliere huurwoningen met energielabel G moet in een actieplan energiearmoede ook zeker genoeg aandacht zijn. In december 2019 nam de Haagse gemeenteraad de motie 'Laat particuliere verhuurders ook verduurzamen' (RIS304262) aan. De uitkomsten van het onderzoek of er binnen het vergunningsstelsel voor kamerverhuur ook regels kunnen worden opgenomen wat betreft de verduurzaming van particuliere huurwoningen, laat ten tijde van het schrijven van dit plan helaas nog op zich wachten. Mocht het vergunningsstelsel inderdaad de mogelijkheid voor duurzaamheidsregels bieden, dan stelt indiener voor om particuliere verhuurders met meer dan 10 panden te verplichten om voor 2030 al hun bezit op energielabel B te brengen, op straffe van uiteindelijke onteigening.

Het Groene Banenplan

De beschreven maatregelen – het plaatsen en onderhouden van zonnepanelen, de hernieuwde Operatie Winterklaar, het versnellen van de renovaties van sociale huurwoningen – bieden uitgelezen baankansen voor vele Hagenaars. Maar vergeet ook niet de noodzakelijke investeringen in het openbaar vervoer. Kansrijke sectoren zijn met name de installatietechniek en de bouw. Door op deze sectoren in te zetten kan de gemeente tegelijkertijd een slag slaan in de strijd tegen energiearmoede. Door bijstandsgerechtigden toe te leiden naar deze sectoren, wordt het voor hen makkelijker om hun stijgende (energie)lasten te dragen. Deze vacatures zullen namelijk niet vanzelf worden opgevuld. Volgens onderzoek in opdracht van UNETO-VNI zijn er tot 2022 ongeveer 20.000 vacatures in de installatiebranche die moeilijk vervulbaar zijn. De verwachting is dat dit aantal na 2022 nog flink zal stijgen.

Met de oprichting van de Energieacademie heeft het college hier ook een eerste stap in gezet. Wat echter ontbreekt is een gecoördineerde inzet van middelen: een Groene Banenplan, oftewel een uitgewerkt voorstel voor de transitie naar een groene economie. Dit Groene Banenplan moet bij uitstek wijkgericht zijn. Bij duurzaamheidsmaatregelen en renovaties in een bepaalde wijk probeert de gemeente actief bijstandsgerechtigden in deze wijk kansen te bieden op banen die gepaard gaan met deze werkzaamheden. De gemeente financiert projecten die hier een actieve bijdrage aan leveren. Hiernaast onderzoekt het college welke voorwaarden het in de aanbestedingen op kan nemen zodat zoveel mogelijk werkgelegenheid ook daadwerkelijk bij het Haags MKB landt en brengt het aanbestedingen voor de energietransitie zoveel mogelijk onder de aandacht van het Haags MKB.

Lobby voor Klimaatrechtvaardigheid

Bovenstaande voorstellen laten zien dat we als stad veel kunnen doen om energiearmoede terug te dringen. Tegelij-

kertijd realiseert de SP zich dat we voor een rechtvaardig klimaatbeleid ook afhankelijk zijn van de inzet van het Rijk. Vanuit het Rijk komen echter steeds meer regelingen die het juist voor armere inwoners moeilijker maken. 80 procent van de klimaatsubsidies voor huishoudens kwamen de afgelopen jaren terecht bij mensen met de hoogste inkomens. Den Haag moet daarom de stad worden die klimaatrechtvaardigheid in de praktijk brengt, maar ook andere gemeentes uitdaagt om gezamenlijk te strijden voor klimaatrechtvaardigheid bij de Rijksoverheid.

Verbreek de banden met de fossiele industrie

Vanuit een rechtvaardigheidsstandpunt moet de gemeente ten slotte haar banden verbreken met de fossiele industrie in het algemeen en Shell in het bijzonder. Shell behoort tot die groep van 100 bedrijven die verantwoordelijk zijn voor 71 procent van de totale uitstoot aan CO₂ sinds 1988. Op dit moment investeert Shell zo'n 95 procent van zijn vermogen in de oorzaak van de klimaatcrisis, namelijk fossiele brandstoffen. Slechts zo'n 5 procent van de investeringen van Shell gaat naar duurzame energie. Bovendien blijft Shell nieuwe reserves aanboren, terwijl het overgrote deel van de al bekende reserves van olie, gas en kolen in de grond moet blijven om een klimaatramp te voorkomen. Het valt simpelweg niet te verkopen dat een bedrijf dat willens en wetens de klimaatcrisis heeft veroorzaakt, door de gemeente wordt welkom geheten als partner in de energietransitie, terwijl huishoudens – die geen blaam treft – de hogere lasten moeten dragen. Klimaatrechtvaardigheid is een essentieel onderdeel van het actieplan energiearmoede. Juist omdat zonder draagvlak, zonder dat mensen ook zien dat de bedrijven die verantwoordelijk zijn voor de klimaatcrisis de dans niet ontspringen, de energietransitie gedoemd is te mislukken.

De SP stelt daarom voor dat het college geen samenwerkingsverbanden met de fossiele industrie meer aangaat en dat het alle subsidiebanden verbreekt met elke organisatie waarvan fossiele bedrijven lid zijn, of waar het een samenwerkingsverband mee heeft. Ook acquireert de gemeente voortaan geen fossiele bedrijven meer.

4. FINANCIËLE PARAGRAAF

- *Tegemoetkoming hoge energierekeningen door de coronacrisis:* Voor deze regeling dient het college geld vrij te maken binnen het sociaal economisch herstelprogramma. Het college komt hiervoor met een voorstel. De precieze hoogte hangt af van de hoeveelheid aanvragen.
- *Collectieve inkoop van schone energie:* Deze regeling zou kostenneutraal kunnen worden doorgevoerd. Dankzij de collectiviteitskorting die de gemeente waarschijnlijk kan afdwingen, hoeft het de gemeente geen geld te kosten, maar profiteren Ooievaarspashouders wel van de lagere energierekening.
- *Onderzoek naar coöperatieve opwekking van zonne-energie op corporatiedaken:* Het onderzoek naar de coöperatieve opwekking van zonne-energie op corporatiedaken moet binnen de huidige begroting kunnen worden uitgevoerd. Als Vestia en/of Haag Wonen bereid zijn om hun daken beschikbaar te stellen voor de collectieve opwekking van zonne-energie, dan zal dit dankzij het revolverende karakter van de bestedingen uiteindelijk kostenneutraal uitpakken voor de gemeente. De middelen om revolverend te investeren kunnen worden gevonden binnen de Eneco reserve voor duurzaamheid en energietransitie.
- *Uitgebreide Operatie Winterklaar:* Voor het uitbreiden van de Operatie Winterklaar stelt indiener voor om het jaarlijkse budget voor energiebespaarboxen te verdubbelen en zo op te hogen van 125.000 naar 250.000. Dit bedrag dient vrijgemaakt te worden binnen de 18 miljoen incidenteel die het college voor de energietransitie heeft vrijgemaakt in de periode 2019-2022.
- *Prestatieafspraken:* Isolatie als hoogste prioriteit, bevriezen van de huren van woningen met de slechtste energielabels en een verbod op verkoop van lage energielabels; deze maatregelen zijn voor de gemeente kostenneutraal.
- *Voorfinancieren van renovaties:* Indiener stelt voor om binnen de reserve duurzaamheid en energietransitie een bedrag beschikbaar te stellen voor het aanjagen van de verduurzaming van woningcorporaties. De indiener stelt het college graag in de gelegenheid om hiertoe met een uitgewerkt plan te komen, waardoor niet al van tevoren een exact bedrag hoeft worden vastgesteld. Ter indicatie is het maximumbedrag voor de Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM) Den Haag Zuidwest in 2012 vastgesteld op 80 miljoen.

- *Subsidie voor duurzame maatregelen armste kopers:* Voor de subsidie voor duurzame maatregelen voor woning-eigenaren die meer dan 10 procent van hun inkomen aan energiekosten kwijt zijn, wordt 20 miljoen euro beschikbaar gesteld vanuit de Eneco reserve voor duurzaamheid. Met een krachtige lobby naar het Rijk, kan hopelijk met eenzelfde programma vanuit het Rijk meer geld worden vrijgespeeld.
- *Laat particuliere verhuurders ook verduurzamen:* Het stellen van extra duurzaamheidsregels bij particuliere verhuurders met meer dan 10 panden kan ook kostenneutraal.
- *Groene Banenplan:* Met het Groene Banenplan heeft indiener voor ogen dat de wethouder werk en inkomen samen met de wethouder duurzaamheid een coherent plan opstelt om bijstandsgerechtigden toe te leiden naar moeilijk vervulbare vacatures in de bouw en installatiebranche. Het college koppelt hier een programma aan dat voor een looptijd van vier jaar incidenteel wordt gefinancierd vanuit de Eneco reserve voor duurzaamheid en energietransitie.
- *Lobby voor klimaatrechtvaardigheid:* Kostenneutraal.
- *Verbreek de banden met de fossiele industrie:* Kostenneutraal.

5. PLANNING EN COMMUNICATIE

Indiener verwacht dat het college binnen een jaar na vaststelling van dit raadsbesluit de voorstellen en onderzoeken zoals beschreven heeft uitgewerkt. De vervolplanning is afhankelijk van wat ook realistisch en haalbaar is voor de gemeente, de woningcorporaties en andere eventuele partners.

6. ONTWERP-RAADSBSLUIT

De gemeenteraad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen d.d. Klik hier als u tekst wilt invoeren, gelezen het voorstel van Klik hier als u tekst wilt invoeren.

Besluit:

Het college opdracht te geven om:

- I Een tegemoetkoming op te stellen voor hoge energierekeningen door de coronacrisis;
- II Een regeling op te stellen waarbij de gemeente collectief schone en lokaal geproduceerde energie inkoop voor Ooievaarspas houders, vergelijkbaar met de gemeentelijke zorgverzekering;
- III Te onderzoeken of de gemeente samen met de woningcorporaties een energiecoöperatie op kan zetten waar de gemeente eigenaar c.q. partner van is. De woningcorporaties stellen hun daken beschikbaar, waarna de gemeente via een revolverend fonds investeert in de installatie van de zonnepanelen. De kosten voor de installatie vloeien terug via de lidmaatschapsgelden van de energiecoöperatie;
- IV De Operatie Winterklaar te baseren op een inventarisatie van de sociale huurwoningen met label E, F en G en het tijdsplan waarop zij worden gerenoveerd. Binnen de Operatie Winterklaar complexgericht langs al deze woningen te gaan en bovenop de huidige maatregelen ook (bouwtechnische) gebreken te inventariseren en op te lossen wat betreft tocht, verwarming en ventilatie;
- V In de prestatieafspraken met woningcorporaties op te nemen dat:
  - a) de labelstappen die door corporaties gemaakt moeten worden, plaatsvinden door isolatie,
  - b) de huren van corporatiewoningen met label E, F en G worden bevroren,
  - c) er een harde woonlastengarantie komt voor huurders: de totale woonlasten bij renovatie mogen niet toenemen,
  - d) er een verbod komt op de verkoop van sociale huurwoningen met energielabel E, F, G;
- VI Een deel van de financiële middelen die voortkomen uit de verkoop van Eneco in te zetten om renovaties van sociale huurwoningen te voorfinancieren en de raad een voorstel hiertoe te doen toekomen;
- VII Een subsidieregeling op te stellen voor duurzame maatregelen voor woningeigenaren die meer dan 10 procent van hun inkomen kwijt zijn aan energielasten;
- VIII In het vergunningsstelsel voor kamerverhuur particuliere verhuurders met meer dan 10 panden te verplichten om voor 2030 al hun bezit op energielabel B te brengen;

Actieplan energiearmoede

- IX De raad een uitgebreid Groene Banenplan te doen toekomen, oftewel een uitgewerkt voorstel om bijstandsgerechtigden toe te leiden naar moeilijk vervulbare vacatures in de bouw en installatiebranche en het MKB zoveel mogelijk te laten profiteren van de aanbestedingen;
- X Klimaatrechtvaardigheid centraal te stellen in het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid en een lobby voor klimaatrechtvaardigheid te starten richting het Rijk;
- XI Alle banden met de fossiele industrie te verbreken.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van.....

De griffier,

De voorzitter,

EINDNOTEN

- 1 Zie: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-03-05/economic-equality-is-key-to-solving-climate-change-report-shows>
- 2 Zie voor het volledige onderzoek: <https://www.ecorys.com/nl/netherlands/latest-news/ecorys-brengt-financiele-gevolgen-van-de-warmtetransitie-kaart>
- 3 Voor een grafiek over energielabel vs energie-index zie: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/bestaande-bouw/energie-index>
- 4 Aedes, 'Sociale huurwoningen steeds energiezuiniger': <https://www.aedes.nl/artikelen/bedrijfsvoering/benchmarking/oo-actueel/sociale-huurwoningen-steeds-energiezuiniger.html>
- 5 Vestia Jaarverslag 2019, p.46: <https://www.vestia.nl/Media/ad375651-60a2-4871-9cd5-4e089bc08d1b/original/jaarverslag-2019.pdf> (Geen cijfers specifiek voor Den Haag bekend)
- 6 Haag Wonen Jaarverslag 2019, p.22: https://haagwonen.nl/getattachment/Over-Haag-Wonen/De-organisatie/Over-Haag-Wonen/Jaarstukken-en-jaarverslagen/Jaarstukken-2019-Haag-Wonen__Web.pdf.aspx?lang=nl-NL
- 7 Volkshuisvestingsverslag Staedion 2019, p33: <https://jaarverslagstaedion.nl/wp-content/uploads/2020/05/Staedion-Volkshuisvestingsverslag-2019.pdf>
- 8 Stedelijk energieplan (RIS305064).
- 9 Bekijk bijvoorbeeld de zonatlas Nederland op: https://detailshera.zonatlas.nl/ahn3_zuid_holland/
- 10 Er zijn in Nederland 2.295.414 sociale huurwoningen. Hiervan staat 3,5 procent in Den Haag (80.415). CE Delft deed in opdracht van de SP onderzoek naar de potentie van zonne-energie op corporatiedaken, en kwamen op een getal uit tussen de 5 en 12 Twh per jaar. Hier 3,5 procent van, dat komt neer op 175 tot 420 Gwh.
- 11 Zie: <https://www.ecorys.com/nl/netherlands/latest-news/ecorys-brengt-financiele-gevolgen-van-de-warmtetransitie-kaart>, pagina 33.
- 12 Zie: <https://milieudefensie.nl/klimaatzaakshell/100-bedrijven-verantwoordelijk-voor-71-van-de-uitstoot>